

KINNITATUD
Kaitseväe juhataja 02.01.2019
käskkirjaga nr 1

Kaitseväe peastaap
väljaõppeosakond

LASKEHARJUTUSTE LÄBIVIIMINE OHUTUSEESKIRI 2.0

TALLINN
2018

1. ÜLDINE	3
2. MÕISTED JA LÜHENDID	4
Mõisted.....	4
3. LASKEHARJUTUSE LÄBIVIIMINE	5
Relva, laskemoona ja lahingumoona käsitlemine.....	5
Üldnõuded	5
Laskeharjutuse ohutus.....	6
4. OHUALA	9
5. ISIKKOOSSEIS JA VASTUTUS	11
Laskeharjutuse läbiviija.....	11
Tulepositsiooni kontrollija.....	12
Laskeharjutusel osaleja	12
Sihtmärkide eest vastutav.....	13
Mehitatud püsikindlustatud punkri(te) ülem(ad)	13
Relvade, laskemoona ja lahingumoona eest vastutav	13
Tökestusmeeskonna ülem.....	13
Meditatsioonitoetuse eest vastutav	14
Tuleohutuse eest vastutav	14
Demineerimistöde eest vastutav	14
Drilli eest vastutav	15
Vaotlejate eest vastutav.....	15
Laskeharjutuse kontrollija	15
Laskeharjutuse hindaja.....	15

1. ÜLDINE

- 1.1 Laskeharjutuste läbiviimise ohutuseeskirja 2.0 (edaspidi ohutuseeskirja 2.0) eesmärk on sätestada kohustuslikud ohutusnõuded sõjarelvade (edaspidi relvade), laskemoona ja lahingumoona käsitlemiseks (sh kasutamiseks, kasutuse kontrollimiseks, õpetamiseks) väljaõppes. Täpsustatud nõuded on vastavate relvade ohutuseeskirjades.
- 1.2 Ohutuseeskirja 2.0 kasutatakse kooskõlas laskeväljaõppe dokumentidega ning tootja kasutusjuhenditega.
- 1.3 Ohutuseeskirja 2.0 ja vastavate relvade ohutuseeskirju peab õpetama kõikidele väljaõppes osalejatele, kes käsitsevad vastavaid relvi, laskemoona ja lahingumoonu.
- 1.4 Relvi, laskemoona ja lahingumoonu on keelatud eelneva väljaõppeta iseseisvalt käsitseda, sealhulgas peab õpetama tegevust nende tõrke korral.
- 1.5 Saanud käsu käsitseda relva ja/või laskemoona mida pole eelnevalt õpetatud, on käsu saaja kohustatud sellest ette kandma käsu andjale.

2. MÕISTED JA LÜHENDID

Mõisted

- 2.1 Ohutustehniline sidevõrk on sidesüsteem, mida kasutab laskeharjutuse personal ohutustehnilise ja administratiivse informatsiooni edastamiseks.
- 2.2 Taktikaline sidevõrk on sidesüsteem, mida kasutavad laskeharjutusel osalevad üksused juhtimisalase informatsiooni edastamiseks.
- 2.3 Tõrkega laskemoonaks loetakse laske/lõhkemoona, mis pärast sihtotstarbelist initsieerimist ei aktiveeru.
- 2.4 Lõhkemata laskemoonaks loetakse laske/lõhkemoona või selle osasid, mis pärast sihtotstarbelist kasutamist on jätkuvalt plahvatus-, tule- või radiatsiooniohtlikud (sh lõhkemata detailid/sütikud, radioaktiivsust kiirgavad elemendid, põlemata stardi-, lennumootorid jms).
- 2.5 Relvade astmed kirjeldavad relva kasutusvalmidust. Iga relvasüsteemi ohutuseeskirjas on (vajadusel) kirjeldatud täpsustavad astmete kirjeldused. Astmed ja nende põhimõttelised kirjeldused on järgnevad:
  - 1) „TÜHJAKS LAETUD“ - relv on tühjaks laetud kui relva rauas või padrunipesas pole laskemoona, liikuvad osad on eesmises asendis ning laskemoon (salves/lindis) on eraldatud relvast;
  - 2) „OHUTU“ – relv on ohutu kui relva rauas või padrunipesas pole laskemoona, liikuvad osad eesmises asendis ning laskemoon (salves/lindis) on relva küljes;
  - 3) „LAETUD“ – relv on laetud, kui pääste ja/või löögimehhanismid on vinnastatud, laskemoon on padrunipesas või relvarauas ning laskemoon (salves/lindis) on relva küljes;
  - 4) „TÕRGE“ – laetud relva pääste- või löögimehhanismi vabastamisele ei järgne lasku. Tõrked jagunevad laskemoona või relva tõrgeteks.

3. LASKEHARJUTUSE LÄBIVIIMINE

Relva, laskemoona ja lahingumoonaga käsitlemine

3.1 Keelatud on:

- 1) omada relvi, laskemoona ja lahingumoonaga loata;
- 2) jätta relva, laskemoona ja lahingumoonaga järelevalveta – nende leidmisel teavitada ülemat;
- 3) suunata relva kellegi või millegi poole, mida ei soovitata mõjutada;
- 4) väljastada ja kasutada tehniliselt mittekorrast relva, laskemoona ja lahingumoonaga;
- 5) muuta relva, laskemoona ja lahingumoonaga konstruktsiooni;
- 6) vahetada omavahel relvade osi;
- 7) paigutada relva, laskemoona ja lahingumoonaga isikkoosseisu käigurajale – transpordivahendis kinnita relv hoidjasse või hoida seda kindlalt käes;
- 8) kasutada relva kaliibrile mittevastavat laskemoona;
- 9) säilitada laskemoona ohtlikke osi.

3.2 Käsitlemisel peab:

- 1) hoidma relva kästus astmes ning laadima üksnes käsu peale;
- 2) tegema relva ohutuskontrolli enne hoiukohast kasutusele võtmist;
- 3) kasutama relva nagu see oleks laskemoonaga laetud;
- 4) hoidma relva kaitseriivistatuna (olemasolul) kui sellega ei sihitata;
- 5) hoidma relva, laskemoona ja lahingumoonaga heaperemehelikult ning tagama, et need ei saaks kahjustada;
- 6) hoiustama relvahoidlas, relvapüramiidis või valve alla andes „TÜHJAKS LAETUD“ relva.

Üldnõuded

- 3.3 Laskeharjutuste planeerimine, ettevalmistamine ja läbiviimine peavad olema kooskõlas harjutusvälja ja väljaõppeehitise kasutuseeskirjaga. Laskeharjutusi tohib sooritada kasutuseeskirjaga väljaõppeehitistel.
- 3.4 Laskeharjutuse isikkoosseisu (edaspidi isikkoosseis) kuulub laskeharjutuse läbiviija (edaspidi läbiviija), laskeharjutuse korraldaja isikkoosseis (edaspidi korraldaja), laskeharjutusel osaleja (edaspidi osaleja) ning harjutusvälja või väljaõppe ehitise vastutav isik (edaspidi vastutav isik).
- 3.5 Laskeharjutust tohib läbi viia vastava laskeharjutuse läbiviimise õigust omav isik - läbiviija. Läbiviimisõigusega kaasnevaid nõudeid ja tingimusi reguleerib laskeväljaõppe eeskiri. Kui läbiviijal puudub mõne relvasüsteemi läbiviimise õigus, peab ta kaasama laskeharjutuse läbiviija abi selle võime täitmiseks.
- 3.6 Korraldajad tohivad täita ülesandeid, milleks nad on ettevalmistatud ja kvalifitseeritud.
- 3.7 Laskeharjutuse käsuga allutatakse läbiviijale korraldajad, kellega koos viiakse läbi laskeharjutus osalejatele.
- 3.8 Läbiviijal on õigus kehtestada täiendavaid ohutusnõudeid, kui kehtivad ohutuseeskirjad ja -juhendid ei taga piisavat ohutust. Täiendavad nõuded peavad olema kirjas laskeharjutuse käsus.
- 3.9 Tulenevalt laskeharjutuse liigist ja raskusastmest võib üks isik täita mitut korraldaja funktsiooni, sealjuures ei tohi kannatada ohutus. Korraldajate arvu ja ülesannete jaotuse otsustab läbiviija.

Laskeharjutuse ohutus

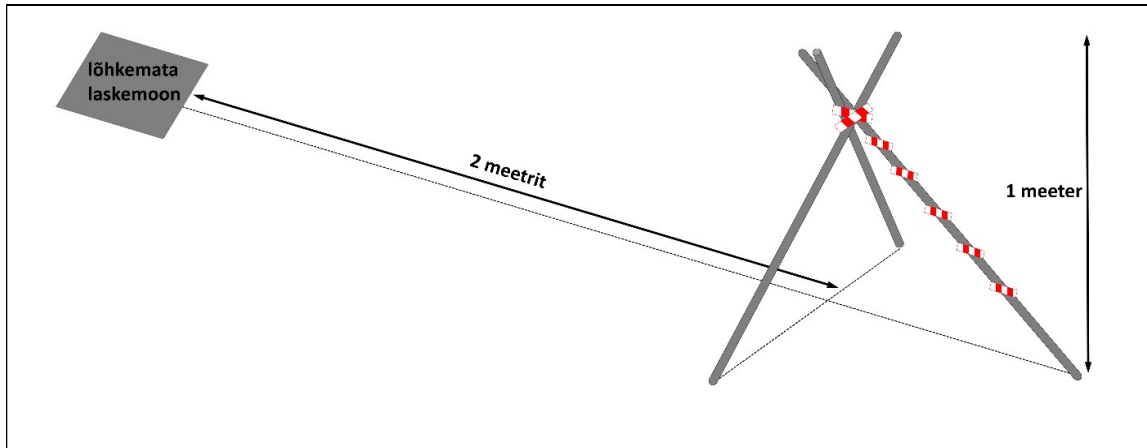
- 3.10 Ohtliku olukorra tekkimisel laskeharjutuse ajal peab isikkoosseis peatama tegevuse käsklusega „STOP“ ja seda kuuldes kõvahäälselt kordama kui:
- 1) tekib või on tekkinud ohtlik viga (nt relva või laskemoona ohtlik käsitlemisviga);
  - 2) ohualal märgatakse liikumist, mis ei seostu laskeharjutusega;
  - 3) puhkeb tulekahju;
  - 4) katkeb ohutusside (sh tõkestusmeeskonna või püsikindlustatud punkri meeskonnaga);
  - 5) on juhtunud õnnetus.
- 3.11 Pärast käsklust „STOP“ peab isikkoosseis suunama relvad ohutusse suunda ja kaitseriivistama (olemasolul). Tegevuse jätkamiseks annab loa läbiviija.
- 3.12 Laskeharjutusel peab olema tagatud meditsiiniline teenindamine. Meditsiinilise teenindamise täpsem tase on määratud relva ohutuseeskirjas. Meditsiinilise teenindamise tasemed on kirjeldatud tabelis 1.

Tabel 1: Meditsiinilise teenindamise tasemed

Meditsiinilise teenindamise tase	Nimetus	Kohustuslik meditsiinivarustus	Evakuatsiooni korraldus
Tase 1	Üksiksõdur	Individuaalne meditsiinivarustus (MK1)	CASEVAC Kannatanute evakueerimine võib toimuda meditsiinilise transpordivahendita ja meditsiinipersonali osaluseta.
Tase 2	Jaosanitar	Jaosanitari meditsiinivarustus (MK 2)	
Tase 3	Rühma parameedik	Parameediku meditsiinivarustus (MK 3)	
Tase 4	Õde/Arst	Arsti ja õe varustus (MK 18) ja maastikuvõimeline kiirabiauto (MK 23)	MEDEVAC Kannatanu/ haige transport toimub meditsiinipersonali kontrolli all spetsiaalselt selleks kohandatud ja varustatud sõidukiga.

- 3.13 Kõigil relvi, laskemoona ja matkevahendeid kasutataval osalejatel peab olema tagatud vähemalt meditsiinilise teenindamise tase 1 ning kandma nägemiskaitsevarustust.
- 3.14 Meditsiinilise teenindamise taseme puudumisel määrab selle ohuanalüüsi alusel läbiviija koostöös struktuuriüksuse arstiga arvestades järgmist:
- 1) osalejate arv ja väljaõppe tase;
  - 2) laskeharjutuse iseloom (relvalaskeharjutus, lahinglaskeharjutus, pimedas, valges, liikudes laskmine jms);
  - 3) väljaõppeala kaugus lähimast haiglast;
  - 4) ilmastikutingimused ning juurdepääsutee seisukord;
  - 5) laskemoona või matkevahendite liik.
- 3.15 Isikkoosseis peab laskmise ajal kandma individuaalset kuulmiskaitsevarustust: ühekordselt (kõrvatropid või -klapid) või kahekordselt (kõrvatropid ja -klapid). Kuulmiskaitsevarustuse kandmise kord on täpsustatud relva ohutuseeskirjas. Selle puudumisel lähtub läbiviija kuulmiskahjustuste vältimise ohutuseeskirjast.

- 3.16 Isikkoosseis peab kandma muud kaitse- ja erivarustust (killu- või kuulivesti, kiivrit jne) vastavalt kasutatavate relvade ohutuseeskirjadele ja väljaõppe eesmärkidele.
- 3.17 Läbiviija ja korraldajad peavad kandma oranže helkurveste ja kiivrikatteid eristumaks osalejatest ja teistest kohalolijatest.
- 3.18 Laskmisel pimedas või piiratud nähtavusega peab eristamiseks kasutama värvilisi valgustusvahendeid (taskulampe või valgustuspulki) järgnevalt:
- 1) laskeharjutuse parema ja vasaku ääre peab tähistama vähemalt kahe üksteise suhtes vertikaalselt asetatud punast värvi valgustusvahendiga;
  - 2) meditsiinilise teenindamise punkt peab olema märgistatud rohelise valgustusvahendiga;
  - 3) läbiviija ja korraldajad märgistatakse kollase valgustusvahendiga;
  - 4) osalejad märgistatakse valge valgustusvahendiga;
  - 5) sihtmärke ei märgistata valgustusvahendiga.
- 3.19 Pimedal ajal laskmisel tagatakse piisav valgustus, mis võimaldab kontrollida laskjate tegevust ning näha laskjatel sihtmärki. Laskmisel pimedas on sihtmärgi valgustamiseks lubatud kasutada valgustusmiine, -mürske, -granaate, -rakette jms.
- 3.20 Äikese ajal on laskmine keelatud. Laskmine tuleb lõpetada ja otsida varju kui valgussähvatuse ja müristamise vahe on vähem kui 10 sekundit.
- 3.21 Läbiviija ja korraldajad ei kanna gaasimaske, välja arvatud juhul, kui laskeharjutuse ajal kasutatakse kemikaale.
- 3.22 Laskmise ajal võivad kõrvalised isikud tulepositsioonil lähiohualas viibida laskeharjutuse läbiviija loal.
- 3.23 On keelatud suitsetada või teha lahtist tuld laskemoona hoidlate ja jaotamiskohtade välisservadest lähemal kui 25 meetrit.
- 3.24 Laskemoonapunktis peab laskemoon olema kaitstud tule, vihma, kuulide, kildude, tolmu ja otsese päikese eest. Laskemoonapunkt peab olema selgelt märgistatud punase-valge või kollase-musta lindiga kui seal on rohkem laskemoona kui laskemoona vastutav suudab üksinda evakueerida.
- 3.25 Laskeharjutusel tekkinud tõrkega laskemoon tuleb hoiustada laskemoonapunktis või selle tingimustele vastavas kohas eraldi tervest laskemoonast. Täpsem käitlemine ja hoiustamine vastavalt relva ohutuseeskirjale.
- 3.26 Laskemoona mittelõhkevad ohtlikud osad (sh lõhkemata detailid/sütikud, radioaktiivsust kiirgavad elemendid, põlemata stardi-, lennumootorid jms) peab pärast laskmise lõppu kokku korjama vastava väljaõppe saanud spetsialist.
- 3.27 Lõhkemata laskemoona puutumine ja liigutamine on keelatud ning tuleb demineerida vastavalt relva/laskemoona ohutuseeskirjale, väljaõppeehitise kasutuseeskirjale ja demineerimistöõde korrale. Lõhkemata laskemoona leidmisel tuleb sellest ette kanda läbiviijale, märgistada ning võtta valve alla kuni demineerimiseni.
- 3.28 Lõhkemata laskemoona otsimine on keelatud, kui seda pole võimalik ohutult teha ja märgistada (pimedus, paks lumi, vesi, taimestik). Sel juhul tuleb võimalik ala ja laskesuund kaardistada ning andmed edastada vastutavale isikule ning kanda ette struktuuriüksuse ülemale.
- 3.29 Otsese ohu allikaks oleva lõhkemata laskemoona peab demineerima viivitamatult.
- 3.30 Lõhkemata laskemoona asukoht märgistatakse, asetades sellest kahe meetri kaugusele kolm umbes ühe meetri pikkust latti kolmnurkselt nii, et latti mis osutab laskemoona suunas on värvilise lindiga tähistatud (joonis 1).

Joonis 1: Lõhkemata laskemoona märgistamine

4. OHUALA

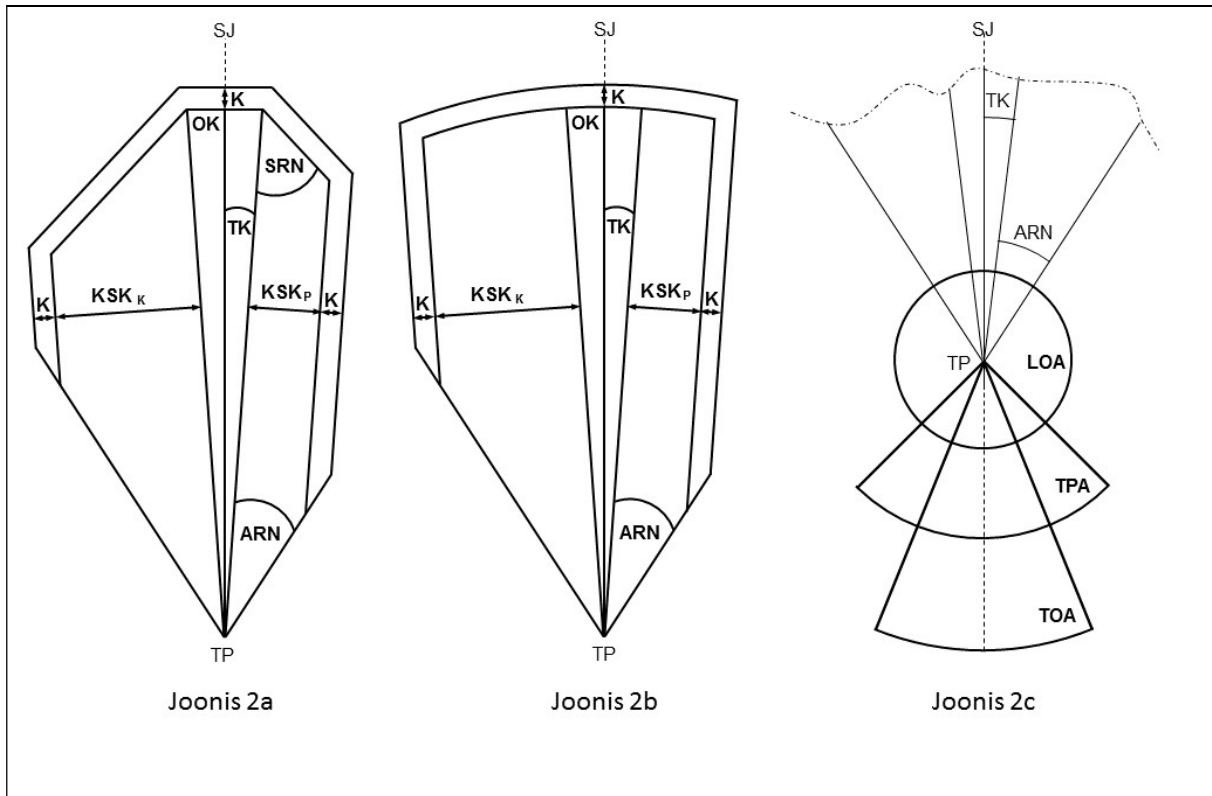
- 4.1 Laskeharjutuse käsu juurde tuleb koostada ohuala kui kasutatava väljaõppeehitise kasutuseeskirjas ei ole sätestatud väljaõppeehitise ohuala.
- 4.2 Ohuala koostamise põhimõtted on kokku võetud „kuldreeglis“: laskeharjutuse ohuala joonise arvutamiseks tuleb kaardi mõõtkavale vastavat relva ohuala rakendada igalt tulepositsioonilt igasse sihtmärki. Koostatud ohuala peab jääma laskeharjutuseks määratud maa-ala piiridesse.
- 4.3 Ohualas ei tohi olla isikkoosseisu ja varustust kui nad/need võivad tegevuse käigus kahjustuda.
- 4.4 Laskeharjutuse ohuala konstrueerimisel tuleb kasutada Kaitseväge topokaarte ning jälgida, et koostatav ja esitatav mõõtkava on 1:20000 või 1:50000.
- 4.5 Laskeharjutuse ohuala planeerimisel tuleb arvestada maapinna ja sihtmärkide materjali, relvade tõstenurki, sihtmärkide asukohti.
- 4.6 Enne ohuala šablooni¹ kasutamist tuleb pöörata tähelepanu, et šablooni koostamiseks kasutatud andmed vastavad planeeritava laskeharjutuse andmetega ja iseloomuga:
  - 1) kasutatav laskemoona tüüp (iga kasutatava relva eri tüüpi laskemoona kohta peab olema valmistatud eraldi šabloon);
  - 2) tulekoonusesse jäävate sihtmärgide ja maapinna materjal;
  - 3) tulepositsiooni tüüp (näiteks laskmisel liikuvast sõidukist on oluline, et ohuala šabloon näitaks, kas laskeasend on tavalisest ebastabiilsem. Rakendatava tulekoonuse suurus mõjutab maapind tasasus ja künklikus, millel sõiduk liigub).
- 4.7 Laskeharjutuse ohuala koosneb ohualast ja relva ohualast (joonis 2).
  - 1) Ohuala kirjeldab laskemoona (kuuli, mürsu, granaadi jne) võimalikku halvimat käitumist ja mõju keskkonnale pärast sihtotstarbelist aktiveerimist.
  - 2) Relva ohuala väljendab ala, milles tuleb kehtestada täiendavad ohutusmeetmed seoses relva või laskemoona töökorraga.
- 4.8 Ohuala kirjeldatakse vastavalt relvale läbi erinevate mõistete (joonis 2a ja 2b)
  - 1) Sihtimisjoon (SJ) - on mõtteline sirgjoon, mis ühendab tulepositsioonil (TP) asuva laskuri silma, relva sihikusüsteemi ja sihtmärki.
  - 2) Ohutu kaugus (OK) – näitab maksimaalset kaugust, kuhu võivad tulepositsioonilt lastud lendkehad mööda sihtimisjoont teatud tingimuste korral lennata. Kui tingimusi on mingite meetmetega piiratud, kasutatakse vähendatud ohutut kaugust (OK_v)
  - 3) Tulekoonus (TK) – on laskmisel sihtimisjoone ümber moodustuv koonus, mis arvestab laskuri eksimusest, ilmastikust ning relva töötlemis- või tootmishälvetest lubatud piiridesse jäävaid lendkeha kõrvalekaldeid.
  - 4) Rikošeteerumisnurk (RN) näitab, kui palju võib lastud lendkeha alates raua suudmest väljumise algsest laskesuunast rikošeteerudes kõrvale kalduda. Rikošeteerumisnurk jaguneb avanevaks (ARN) ja sulguvaks (SRN). Kui SRN-i ei ole määratud, siis kasutatakse OK raadiust (joonis 2b). Kui TK-d ei ole, siis joonestatakse SRN OK-st.
  - 5) Kuulide suurim küljkõrvalekalle (KSK) näitab maksimaalset kaugust, kuhu võib rikošeteerunud lendkeha tulekoonusest väljapoole lennata sõltuvalt rikošeteerutava pinna tüübist. Kui rikošeteerumine toimub pehmelt pinnaselt, siis on KSK_p ja kui kõvalt siis KSK_k.

¹ Ohuala šabloon on kalkapaberist valmistatud mõõtkavas ühe laskemoona kasutamisest tulenev ohualakujund, mille abil tehakse laskeharjutuse ohuala.

6) Kildumise ala (K) tähistab lendkeha lõhkemisest tekkinud kildude lendamise kaugust.

4.9 Relva ohuala jaguneb relva lähiohu-, tagaplahvatus- ja tagaohualaks (joonis 2c).

- 1) Lähiohuala (LOA) on relva ümber moodustunud (nurk)raadius, mille ulatuses tuleb laskmise ajal täita teatud meetmeid.
- 2) Tagaplahvatusala (TPA) on relva taga olev ala, kus ei tohi laskmise ajal olla takistusi ja isikkoosseisu. Tagaplahvatusala antakse relva teljest kraadides.
- 3) Tagaohualas (TOA) on varustuse ja isikkoosseisu viibimine lasu hetkel lubatud läbiviija sätestatud tingimustel. Tagaohuala antakse relva teljest kraadides.

Joonis 2: Ohuala näidised

4.10 Õhuohuala (ÕOA) on kas laskemoona või selle osade lennu tippkõrgus (sõltuvalt paiskelaengust) või selle maksimaalse rikošeti vertikaalne kõrgus maapinnast.

4.11 Paiskemõju (PM) on kuuli, granaadi, miini, mürsu või sihtmärgi kildude paiskumine löögi mõjul mistahes nurga all laskja poole tagasi

5. ISIKKOOSSEIS JA VASTUTUS

Laskeharjutuse läbiviija

5.1 Laskeharjutuse läbiviija vastutab laskeharjutuse ohutu korraldamise eest.

5.2 Enne laskmist läbiviija:

- 1) kontrollib relvadele ja laskemoonale seatud kasutamise keeldu või piiranguid;
- 2) võtab vastu väljaõppeehitise ja tehnilised vahendid vastutavalt isikult ning tutvub väljaõppeehitise või tehniliste vahendite kasutuseeskirjadega;
- 3) kontrollib korraldajatel isikliku meditsiinivarustuse, märgistuse ja kaitsevarustuse olemasolu;
- 4) tutvustab korraldajatele laskeharjutuse eesmärgi ja korraldust, nende kohustusi, ohutusnõudeid ning kontrollib ülesannetest arusaamist ja vahendite olemasolu laskeharjutuse läbiviimiseks;
- 5) viib läbi ohutusinstruktaazi osalejatele, kus kirjeldab laskeharjutuse eesmärgi ja korraldust, kohustuslikku kaitsevarustust, kordab laskeharjutusega seotud olulisemaid ohutusalasid punkte ning võtab instrueerimise kohta allkirjad ohusteadmiste kontroll-lehele;
- 6) kontrollib ohutusside sideühendusi korraldajatega;
- 7) kontrollib korraldajate ja osalejate asukohta ning valmidust alustada laskmisega;
- 8) kontrollib sihtmärkide ala ja laskeala eristatust;
- 9) kontrollib ohuala tõkestuse olemasolu ja sideühendusi tõkestajatega;
- 10) korraldab meditsiinilise teenindamise ja tuleohutuse tagamise;
- 11) korraldab laskemoona väljastamise;
- 12) korraldab vajadusel laskeharjutuse drilli.

5.3 Laskmise ajal läbiviija:

- 1) teab laskmisel osalevate allüksuste asukohti;
- 2) kontrollib laskeharjutuse korralduse järgimist ja tegevuste vastavust kehtivale korrale;
- 3) korraldab sihtmärgi- ja tulepositsioonide ning ohualal liikumist ja kontrolli.

5.4 Pärast laskmist läbiviija:

- 1) korraldab relvad astmesse „tühjaks laetud“ enne sihtmärkide alale minekut või tõkestusülesande lõpetamist;
- 2) korraldab kasutatava, kasutamata, kasutuskõlbmatu, tõrkega ja lõhkemata laskemoona käitlemist;
- 3) korraldab laskmisega seotud varustuse (relvad, lahinguvarustus, sõidukid, laskemoonakonteinerid jne) kontrolli ning kogub osalejatelt kinnitused, et nad ei oma laskemoona, lahingumoonu ja selle osi;
- 4) korraldab väljaõppeehitise ja tehniliste vahendite hoolduse ja korrastamise;
- 5) teavitab vastutavat isikut laskeharjutuse lõpetamisest;
- 6) korraldab kogu isikkoosseisule ohutus- ja väljaõppealase tagasiside;

Laskeharjutuse läbiviija abi

5.5 Laskeharjutuse läbiviija abi aitab läbiviijal korraldada ohutult laskeharjutust talle omistatud laskeharjutuse läbiviimise õiguste piires.

Tulepositsiooni kontrollija

- 5.6 Tulepositsiooni kontrollija kontrollib, et tegevus tulepositsioonil toimuks vastavalt ohutusnõuetele ja laskeharjutuse korraldusele. Vajadusel juhendab laskeharjutusel osalejat relva käsitlemisel.
- 5.7 Enne laskmist tulepositsiooni kontrollija:
- 1) teab laskeharjutuse korraldust ja eesmärki;
  - 2) kontrollib osalejate kohustusliku kaitsevarustuse olemasolu;
  - 3) kontrollib osalejate relvade töökorras olekut;
  - 4) jälgib laskemoona ettevalmistamist.
- 5.8 Laskmise ajal tulepositsiooni kontrollija:
- 1) paikneb tulepositsioonil nii, et suudab kontrollida osalejaid;
  - 2) kontrollib osalejate relvade ja laskemoona käsitlemise vastavust õpetatule;
  - 3) teab teiste laskeharjutusel osalevate üksuste asukohta;
  - 4) kontrollib, et kontrollitavad lasevad määratud sihtmärkide pihta nii, et teised osalevad üksused ei satuks ohtu (eriti pimedal ajal);
  - 5) kontrollib, et nähtavas ohualas ei ole kõrvalisi isikuid.
- 5.9 Pärast laskmist tulepositsiooni kontrollija:
- 1) kontrollib relvad astmesse „tühjaks laetud“ pärast laskmise lõppu;
  - 2) annab kontrollitavatele ohutusalase tagasiside;
  - 3) kontrollib laskmata jäänud laskemoona nõuetekohast käsitlemist;
  - 4) korraldab laskemoona kogumise ja varustuse kontrolli vastavalt läbiviija korraldustele.

Laskeharjutusel osaleja

- 5.10 Laskeharjutusel osaleja vastutab oma relva ja laskemoona ohutu käsitlemise eest.
- 5.11 Enne laskmist osaleja:
- 1) teab laskeharjutuse korraldust ja eesmärki, kohustuslikku kaitsevarustust ning ohutusnõudeid;
  - 2) kontrollib relva töökorda ja puhtust;
  - 3) kontrollib vastuvõetud laskemoona liiki, kogust ja välist korrasolekut.
- 5.12 Laskmise ajal osaleja:
- 1) asetab sõrme päästikule siis, kui on veendunud sihtmärgis (ka pimedal ajal), relv on suunatud määratud sihtmärgile ning on valmis laskma;
  - 2) käsitleb relva ja laskemoona vastavalt õpetatule ja läbiviija või tema poolt määratud isiku käsklustele;
  - 3) kannab laskeharjutusel ettenähtud kaitsevarustust;
  - 4) tõrke tekkides kannab laskja ette "tõrge" ja tegutseb vastava relva/laskemoona tõrke kõrvaldamise drillile ja (vajadusel) tulepositsiooni kontrollija juhendamisel.
- 5.13 Pärast laskmist osaleja:
- 1) viib oma relva astmesse „TÜHJAKS LAETUD“ ning laseb seda kontrollida;
  - 2) tagastab kasutamata ja vigase laskemoona läbiviijale või tema poolt määratud isikule, ka siis kui laskemoona tagastamiseks eraldi käsku ei anta.

Sihtmärkide eest vastutav

5.14 Sihtmärkide eest vastutav juhib tegevust sihtmärkide alal.

5.15 Enne laskmist sihtmärkide eest vastutav:

- 1) teab laskeharjutuse korraldust ja eesmärki;
- 2) võtab sihtmärgid vastu, kontrollib nende korrasolekut ja vastavust laskeharjutuse käsule;
- 3) kontrollib sihtmärgi ala vastavust laskeharjutuse käsus kirjeldatule;
- 4) paigaldab sihtmärgid sihtmärgi alale vastavalt laskeharjutuse käsule ning paigaldamiskorrale. Paigaldamisel jälgib, et sihtmärke ja nende lähiümbrust on võimalik vaatluse teel jälgida ning neile on võimalik kiiresti läheneda eesmärgiga ennetada ja kustutada kulu või metsa põlengut;
- 5) sihtmärkide alal teeb vajalikud tööd kooskõlas vastutava isikuga.

5.16 Laskmise ajal sihtmärkide eest vastutav:

- 1) tagab sihtmärkide töötamise vastavalt läbiviija korraldustele;
- 2) kontrollib visuaalselt sihtmärkide ala;
- 3) peatab laskmise, kui mõni sihtmärgi paigaldus on saanud kahjustada määral, mis võib osutada ohtlikuks osalejatele või sihtmärgile.

5.17 Pärast laskmist sihtmärkide eest vastutav:

- 1) kontrollib sihtmärkide ala, korraldab vajadusel koristamise ja märgistab lõhkemata jäänud laskemoona;
- 2) kontrollib sihtmärkide töökorda, vajadusel hooldab ning tagastades kannab ette puudustest läbiviijale.

Mehitatud püsikindlustatud punkri(te) ülem(ad)

5.18 Mehitatud püsikindlustatud punkri ülem vastutab ohutu tegevuse eest talle määratud punkris.

5.19 Enne laskmist punkri ülem:

- 1) teab laskeharjutuse korraldust ja eesmärki;
- 2) kontrollib alternatiivsuhtluse vahendite olemasolu ja töökorda juhuks kui katkeb ohutusside;
- 3) kontrollib punkrit ja selle vahendite kasutamiskõlblikust.

5.20 Pärast laskmist punkri ülem kontrollib ja vajadusel hooldab punkri ja selle vahendid.

Relvade, laskemoona ja lahingumoon eest vastutav

5.21 Relvade, laskemoona ja lahingumoon eest vastutav tagab, et relvad, laskemoon ja lahingumoon transporditakse, säilitatakse, väljastatakse ning kasutamata või vigane laskemoon tagastatakse vastavalt läbiviija korraldustele.

5.22 Enne laskmist relvade, laskemoona ja lahingumoon eest vastutav:

- 1) teab laskeharjutuse korraldust ja eesmärki;
- 2) märgistab laskemoona punkti välisserva ja kaitseb laskemoona välismõjude eest;
- 3) väljastab laskeharjutuse käsu järgselt õiget liiki, märgistatud, määratud koguses ja puhast, ilma muljumisjälgedega, korrodeerumistunnuste või muude nähtavate vigadeta laskemoona.

5.23 Pärast laskmist relvade, laskemoona ja lahingumoon eest vastutav kogub isikkoosseisult kasutamata, kasutuskõlbmatu ja tõrkega laskemoona.

Tökestusmeeskonna ülem

5.24 Tökestusmeeskonna ülem vastutab ohualasse ligipääsu piiramise eest.

5.25 Enne laskmist tõkestusmeeskonna ülem:

- 1) teab laskeharjutuse korraldust ja eesmärki;
- 2) paigaldab vajadusel signaalmärgistuse, punase lipu või signaaltule väljaõppehitise piirile;
- 3) tõkestab ohualale ligipääsu planeeritud tõkestajatega ja suletud tõkkepuudega;
- 4) instrueerib ja annab tõkestajale kirjaliku käsu, kus on kirjas ülesanne, valveülesande täitmise ajalised piirid, tõkestusposti asukoht (märgituna kiletatud kaardil või kaardikoopial ning sisaldades laskeharjutuse toimumisala ja ohuala), tõkestaja alluvussuhe, sisse- ja väljaliikumise registreerimise kord ning sidepidamisviisid tõkestusmeeskonna ülemaga;
- 5) kontrollib, et ohualas ei viibi kõrvalisi isikuid ning kannab tulemustest ette läbivijale;
- 6) tagab ja kontrollib sideühendust tõkestajatega.

5.26 Laskmise ajal tõkestusmeeskonna ülem:

- 1) kannab ette läbivijale, kui ohualasse on soovitud või soovimatuid sisenemisi;
- 2) tuvastab alasse siseneda soovivad isikud ja nende sisenemisvajaduse. Tõkestusmeeskonna ülema poolt siseneda lubatud isikutele tuleb tutvustada liikumiskorda ja -piiranguid. sisse- ja väljaliikumine tuleb registreerida.

5.27 Pärast laskmist tõkestusmeeskonna ülem lõpetab tõkestamisülesande läbivijaga loal kui laskmine on läbi ning relvad on astmes „TÜHJAKS LAETUD“.

Meditsiinitoetuse eest vastutav

5.28 Meditsiinitoetuse eest vastutav tagab määratud meditsiinilise teenindamise taseme laskeharjutusel.

5.29 Enne laskmist meditsiinitoetuse eest vastutav:

- 1) teab tegevust evakuatsiooni puhul;
- 2) kontrollib määratud taseme esmaabivahendite töökorda (meditsiinipaun, evakuatsioonimasin jne);
- 3) kontrollib osalejate meditsiinivarustuse olemasolu.

Tuleohutuse eest vastutav

5.30 Tuleohutuse eest vastutav peab tagama esmaste tulekustutusvahendite olemasolu, teadma teid võimalikesse põlengukohtadesse ja veevõtukohti, kindlustama side läbivijaga ning päästekeskusega.

5.31 Enne laskmist tuleohutuse eest vastutav:

- 1) teab laskeharjutuse korraldust ja eesmärki;
- 2) määrab tuletegemise ja suitsetamise koha (peab arvestama laskemoona punkti);
- 3) kontrollib visuaalselt tulekustutusvahendite töökorda;
- 4) teab veevõtukohti ning tegevust tulekahju korral.

5.32 Laskmise ajal tuleohutuse eest vastutav:

- 1) kontrollib sihtmärgi ala;
- 2) tulekustutustöödel peab arvestama lõhkemata jäänud laskemoona ohuga.

5.33 Pärast laskmist tuleohutuse eest vastutav hooldab tulekustutusvahendid.

Demineerimistöõde eest vastutav

5.34 Demineerimistöõde eest vastutav korraldab kasutuskõlbmatu, tõrkega ja lõhkemata jäänud laskemoona kahjutustamise vastavalt korrale.

Drilli eest vastutav

- 5.35 Drilli vastutav viib väljaõpet läbi vastavalt läbiviija korraldustele eesmärgiga tagada laskjate ohutu tegutsemine laskeharjutuse ajal.

Vaatlejate eest vastutav

- 5.36 Vaatlejate eest vastutav tagab laskeharjutust vaatama saabunud isikute ohutu liikumise, paiknemise ning vajaliku kaitsevarustuse olemasolu ja kasutamise vastavalt laskeharjutuse läbiviija korraldustele.

Laskeharjutuse kontrollija

- 5.37 Läbiviijale määratakse kontrollija juhul, kui ta on laskeharjutuse läbiviimise õiguse õppel või toimub ohutusnõuete täitmise kontroll. Kontrollija õpetab läbiviijale laskeharjutuse läbiviimist ning peab järelevalvet laskeharjutuse käsu koostamise, täitmise, läbiviija tegevuse ning laskeharjutuse ohutu korraldamise üle.

Laskeharjutuse hindaja

- 5.38 Laskeharjutuse hindaja kontrollib laskeharjutuse eesmärkide saavutamist ning annab selle kohta tagasiside.